

Anonim şirketlerin yönetim kurulundaki temsilci üyelerinin sorumluluğu - 19.04.2010

Dr. Bumin Doğrusöz

Anonim şirketlerde, şirketi temsil ve idare yetkisine sahip ve zorunlu organ olan yönetim kurulu, kural olarak üç kişiden oluşur. Kural olarak diyoruz çünkü, geçen yazılarda da bahsettiğimiz gibi, şirket anasözleşmesi ile bu sayı artırılabilir ancak azaltılamaz. Şirket anasözleşmeleri, üye sayısını bizzat belirleyebileceği gibi, alt ve üst sınırları göstererek sayıyı belirleme işini genel kurula da bırakabilir. Bu durumda, yönetim kurulu üye sayısı, anasözleşmedeki sınırlar içerisinde her seçim öncesi genel kurul tarafından belirlenir.

Anonim şirket yönetim kurulunda, yalnızca pay sahipleri ve gerçek kişiler görev yapabilir. Pay sahibi olmayan bir kişi, yönetim kurulunda görev yapamaz ancak kanunun bu konudaki emredici düzenlemesi, görev yapma ile ilgilidir, yoksa seçim ile ilgili değildir. Bir başka anlatımla genel kurulda pay sahibi olmayan kişiler de yönetim kuruluna seçilebilir. Ancak bu durumdaki kişilerin seçim sonrasında göreve başlayabilmeleri için pay sahibi olması, en az bir pay edinmesi gerekmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin gerçek kişi olması koşulu dolayısıyla pay sahibi tüzelkişiler yönetim kuruluna seçilemezler. Ancak onların gerçek kişi temsilcileri, yönetim kuruluna seçilebilirler.

Dolayısıyla anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olması koşulunun en önemli istisnasını, pay sahibi tüzelkişileri temsilen yönetim kuruluna seçilenler oluşturmaktadır.

Anonim şirket yönetim kurullarında tüzelkişilerin temsili ve sorumluluk konusunda zaman zaman duraksamalar doğmaktadır. Duraksamalardan birincisi, tüzelkişinin yönetim kurulunda birden fazla üye ile temsil edilip edilemeyeceğidir. Bu konuda genel kabul gören görüş, pay sahibi her tüzelkişinin yönetim kurulunda ancak bir üye ile temsil edilebileceği yönündedir.

Tartışılan bir başka konu ise yönetim kurulunda pay sahibi tüzelkişiyi temsilen görev yapan üyenin işlemlerinin veya kanundan doğan sorumluluklarının kime ait olduğudur.

Ticaret Kanunumuz yönetim kurulu üyelerini;

* Hisse senetleri bedellerine mahsuben pay sahipleri tarafından vuku bulan ödemelerin doğru olmamasından

* Dağıtılan ve ödenen kâr paylarının gerçek olmamasından

* Kanunen tutulması zorunlu defterlerin bulunmamasından veya bunların muntazam tutulmamasından

* Genel kurul kararlarının sebepsiz olarak yerine getirilmemesinden

* Kanun veya anasözleşmenin yüklediği görevlerin kasten veya ihmal ile yerine getirilmemesinden sorumlu tutmuştur. Yönetim kurulu üyelerinin şirketin kamusal borçlarından sorumluluğu ayrıca, vergi borçları açısından Vergi Usul Kanunu'nun 10 ve diğer kamu borçları için 'Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un mükerrer 35. maddesinde düzenlenmiştir.

Yönetim kurulunda pay sahibi tüzelkişiyi temsilen görev yapan üyenin işlemlerinin veya kanundan doğan sorumluluklarının, kendisine mi, yoksa temsil ettiği tüzelkişiyeye mi ait olacağı doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, yine baskın görüş, bu sorumluluğun yönetim kurulunda temsil olunan tüzelkişi ortağa ait olduğu yönündedir.

Anonim şirketlerin yönetim kurullarında pay sahibi tüzelkişiyi temsilen görev yapanlar, öncelikle yönetim kurulu üyesi olduğu anonim şirketin hak ve menfaatlerini gözetmekle yükümlü olmakla birlikte, aynı zamanda temsil ettikleri tüzelkişinin hak ve menfaatlerini de kolladıkları, hatta birçok halde o tüzelkişinin direktifleri doğrultusunda hareket ettikleri de bir gerçektir. Özellikle birden fazla grubun ortaklığında veya yabancı sermayeli şirketlerde, bu durum daha açık olarak görülmektedir. Öte yandan, özellikle pay sahibi tüzelkişileri temsilen seçilenlerin o tüzelkişilerde genellikle ücretli olduğu da nazara alındığında, temsilci üyelerin kendi kişisel varlıklarına nazaran temsil ettikleri tüzelkişinin malvarlığının, sorumluluk açısından şirket alacaklıları ve diğer pay sahipleri için pek çok halde daha fazla güvence oluşturduğu rahatlıkla görülür. Kaldı ki, temsilci üyenin bulunduğu yönetim kurulunun hasar ve yararları üyeye değil, temsil olunan tüzelkişiyeye aittir. Örneğin şirkette sermayeyi yiyen zararının oluşması halinde sermayeyi tamamlayacak olan ve kâr olması halinde kâr payını alacak olan, temsilci üye değil, pay sahibi tüzelkişidir.

Konu vergi hukukunu, özellikle 'kanuni temsilciler'in sorumluluğu konusunda ilgilendirmektedir. Vadesinde ödenmeyen ve borçlu tüzelkişilerin malvarlıklarından alınamayan vergi alacaklarının Vergi Usul Kanunu'nun 10. maddesine göre, diğer kamu alacaklarının ise 'Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un mükerrer 35. maddesine göre tüzelkişilerin kanuni temsilcilerinden (yönetim kurulu üyelerinden) tahsili söz konusu olabilmektedir. Yönetim kurulu üyesinin bir tüzelkişiyi temsilen görev yaptığı hallerde alacaklı kamu idarelerinin, yönetim kurulunda görev yapan üyeye mi, yoksa temsil olunan tüzelkişiyeye mi müracaat edeceği, mevzuatımızda açık değildir.

Yukarıda açıkladığımız görüşlerimiz ve hakkaniyet, ticaret hukukunda savunulan baskın görüş, bu konuda alacaklının, yönetim kurulunda temsilen görev yapan üyeye değil, bu üyenin temsil ettiği kuruma müracaat etmesi gerektiğini göstermektedir. Zaten, temsilen görev yapan üyenin temsil ettiği kurumda çalışıyor olması halinde, Borçlar Kanunu'nun 'istihdam edenlerin mesuliyeti' başlıklı 55. maddesi de bizi bu sonuca götürmektedir.

Nitekim, Danıştay 11. Dairesi'nin E.1998/231. K.1998/2198 sayılı ve 10.6.1998 tarihli "Bir anonim şirketin yönetim kuruluna, tüzelkişi ortağı temsilen katılan yönetim kurulu üyesi V.U.K. md. 10 uyarınca sorumlu tutulamaz. T.T.K. md. 312 dolayısıyla bu durumda sorumlu olması ve takibi gereken, yönetim kurulunda temsilcisi bulunan tüzelkişi ortaktır" şeklindeki kararı da yukarıda belirtilmiş olduğumuz görüşümüzü teyit etmektedir.

Kaynak: http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=138978&YZR_KOD=156, (erişim tarihi: 20.04.2010)